

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse pise, v oceni poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franco.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtak pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 100 — K, za naročnike v inozemstvu 140 — K letno. Posamezna številka po K 2.—

Za reklamne novice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 K za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 50 K.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 2 K — vin. dvakrat . . . 1, 50 — za nadaljnja nvrčenja od petit-vrste po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./7

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklama tije so proste poštne.

Diferencijacija našega dela in organizacije.

Korak, ki ga je napravilo učiteljstvo meščanskih šol ne moremo imenovati napreden, imenujemo ga pa vsekakor prenegljen. Smo odločni zagovorniki diferencijacije dela, ker je to znak napredka in izpopolnjevanja, ne moremo pa odobravati tako radikalne diferencijacije organizacije, kakor so jo napravili učitelji meščanskih šol. Odločno je bil to bolj demonstrativen čin proti sklepu pokrajinske skupščine UJU v Rogaški Slatini, kakor dejanje treznega prevdarka in razumevanja duševnih nalog meščanskošolske skupščine učiteljstva v socialni poziciji med drugimi skupinami organiziranega učiteljstva.

Stojimo na demokratičnem stališču, da ni ponižanje za duševno nadkvalificiranega se družiti z maso v svrhu dvigovanja splošnega duševnega nivoa, temveč je to njega dolžnost in znak višje duševne in socialne zrelosti in kvalifikacije; nasprotno je pa absentiranje iz organizacijskega sestava diskvalifikujoč pojav.

Nismo nasprotniki diferencijacije organizacije po strokovnih skupinah posameznih kategorij, temveč s tako diferencijacijo sigurno računamo ter želimo celotne reorganizacije vsega organizacijskega sestava v tem smislu, a prej mora biti celota dovolj močna in urejena po prvem načrtu, da bo tako reorganizacijo lahko prenesla brez škode in oslabiljenja za posamezne dele in tudi za celoto — in v tem smislu se nam zdi korak meščanskega učiteljstva prenegljen. Zapustili so celoto še predno je bila urejena in pripravljena za diferencijacijo!

Zato pričakujemo se vedno od bodočega Saveza učiteljstva meščanskih šol, da ne bo zapustil celote in se bo kot duševni voditelj še vseeno uvrstil v sestav organizacijske celote učiteljskega stanu, iz katerega je izšel.

Državna skupščina UJU je postavljena v tem oziru deloma že pred izvršeno dejanje separiranja učiteljstva meščanskih šol. Naloga državne skupščine je uravnati to vprašanje potom pravil.

In iz tega ozira se nam zdi tudi tik pred državno skupščino UJU izvršen korak učiteljstva meščanskih šol poseben prenegljen, ker je gotovo da pokrajinska skupščina UJU na podlagi sedanjih pravil ni mogla drugače ravnati, kakor je ravnala.

Vzemimo, da je bilo veliko jedra za ta korak meščanskega učiteljstva tudi posebna članarina, za svoje društvo, ki bi jo moralo z ozirom na sklep pokrajinske skupščine plačevati posebej. Posebno mlajše učiteljstvo je v tem oziru precej materialističnih naziranj in mu je vsak izdelek za organizacijo odveč. Idealnejše so v tem oziru učiteljice, ki uvidevajo kulturno nalogo Društva slovenskih učiteljic poleg širše stanovske organizacije. Dvojni članarini je imela od pomoči državna skupščina UJU.

Prostost in neobveznost stanovskih glasil bo prinesla v vrste meščanskošolskega učiteljstva mnogo indiferentnosti, ker moramo reči, da je ravno obveznost glasil prinesla v zadnjem desetletju novo življenje in zelo mnogo zavednosti v učiteljske vrste in moč organizaciji. Neobveznost je pa tudi močna opora materializmu in indiferentnosti! Velika požrtvovalnost za meščanskošolsko učiteljstvo bi bila pri številu 500—700 v državi vzdr-

ževati svoj mesečnik, še večja pa svoj tednik in usodna za list, če se uvede ne obligatna naročitev glasila; odločno pa bi bilo v kvar in škodo naše edinstvene šolske in pedagoške kulture, če se separiramo — namesto združimo s svojimi duševnimi proizvodi, če si z diferenciranjem v še več glasil po manjših skupinah še bolj zožujemo splošno duševno obzorje in ga omejimo le na en del celote. Posebno prenegljeno je, če oni, ki bi morali biti duševni voditelji v znanstveni smeri celotnemu stanu, odrečejo svojo duševno oporo „nižje stoječim“ in se hočejo v duševnem oziru odtujiti njim. Sigurno pa je, da je preekstremna diferencijacija tudi korak k temu!

Tako odtujili so se svojedobno učiteljskemu stanu vadniški učitelji in drugi, ki so v svojem boljšem materialnem položaju popolnoma pozabljali na vrste iz katerih so izšli, čutili so se nekako zvišene nad njimi ter so se pričeli prištevati v srednješolske vrste, med „učiteljske izobraževalce“. In vendar je učiteljstvo s pomilovanjem zrlo na nje in ni jih zavidal.

Ne brani se pa učiteljstvo osnovnih šol sprejeti v svoje vrste učiteljic ženskih ročnih del in otroških vrtnaric, da jim pomaga potom svoje organizacije; ne mara se jim odtujiti, čeprav ima prej manj kot več skupnosti z njimi, ono hoče na podlagi najdemokratičnejših nazorov in svoje globoke zavesti dvigniti s sabo potom organizacije tudi nje.

Posebno skrb pa provzročajo nov položaj onemu, ki želi harmonije v stanovskih vrstah, kajti prevelik ekstrem nas postavlja tudi pri volitvah v šolske zastope, v višje in okrajne šolske svete, v stalne in knjižnične odbore pred neprijeten položaj dokler obstajajo še dosedanja določila v veljavi. Številčno sta si skupini osnovnega in meščanskega učiteljstva preveč različni, da bi se s preveč ekstremnimi diferencijacijami mogla doseči v teh vprašanjih harmonija.

Pri vseh navedbah pa ne spuščamo izpred oči glavno stremenje in smer naše bodoče stanovske politike tudi v organizacijskem oziru, reorganizacijo celega sestava organizacije po strokovnih skupinah posameznih kategorij, ker smo načelni pristaši stroge strokovne organizacije. To je edino opravičilo za meščanskošolsko učiteljstvo. A gorenji razlogi so dovolj tehtni, da stopi ta argument taktično v ozadje in da smo imenovali korak meščanskošolskega učiteljstva prenegljen in preekstrem.

Prepričani smo, da se bo v vrstah meščanskošolskega učiteljstva še našlo dovolj dobrega elementa, in večina tega učiteljstva ne bo zapustila okrajnih učiteljskih društev, dokler ne bo izdelana druga forma za skupno delo, ki ne bo kvarila celote; prepričani smo tudi, da bo ta struja prevladala in bo znala vplivati na to, da se diferenciranje organizacije ne bo tako tiralo v ekstrem.

—k.

Odgovor Narodni Prosveti.

Narodna Prosveta št. 78. prinaša na naš protest v zadevi ukinjenja draginskih deklacij pri bolniškem dopustu, ki traja čez 6 mesecev, sledeči članek: **Našim slovenačkim drugovim.** — Naši slovenački drugovi v 41. broju „Učit. Tov.“ podigli su jednu veliko poviku na nepravde, koje se čine prema učiteljima od strane državne uprave.

Mi nalazimo, da je ova povika neosnovana, da je potekla iz neobavještenosti i nepoznavanja pravoga stanja stvari zbog koje se diže ova povika, i da je jedan takav čin od strane naših slovenačkih drugova i štetan čin, jer se ovakvim radom stvara loše razpoloženje prema državnoj upravi, a toga u Slovenačkoj i inače ima dosta.

Ovu poviku izazvalo je to, što je po uredbi o dodatcima na skupoću ukida taj dodatak učiteljima koji ostanu na bolovanju od više šest meseci, i što se takvi učitelji ne stavljaju privremeno u penziju.

Da se utiša nezadovoljstvo naših slovenačkih drugova, dajemo jim ova obaveštenja:

Uredba o dodacima na skupoću važi podjednako kako za učitelje tako i za sve ostale državne činovnike, i prema učiteljima se ne čine nikakvi izuzetci.

Oboleli učitelj ima pravo na lični i porodični dodatak na skupoću za šest meseci, a posle toga ukidaju se mu lični i porodični dodatci na skupoću. Može biti da bi taj rok mogao biti i godinu dana, ali je dato ono i onoliko koliko je se moglo dati u sadanjim finansijskim prilikama.

Odveć je teško održanje učitelja i njegove porodice u sadašnjim teškim prilikama ako i posle 6 meseci ostanu na bolovanju, ali takav učitelj može tražiti penziju, a kao učitelj u penziji, kad je navršio 32 god. službe, ima i celu platu kao penziju a i lični i porodični dodatak na skupoću. Najgore je, doista kad je učitelj na bolovanju duže od 6 meseci, i koji je tražio penziju ali je još nije dobio, ali mi smo se uverili, da u ministarstvu ne leži nijedna nerešena molba obolelog slovenačkog učitelja za penziju.

Privremenoga penzionisanja (začasno vpokojenje) po zakonu nema, ali ima nešto drugo, što je u stvari to isto. Kao što oboleli učitelj po nahodjenju lekarske komisije može biti stavljen u penziju tako isto kad je oboleli i penzionisani učitelj po nahodjenju lekarske komisije ozdravio te može vršiti učiteljsku službu, on se može reaktivirati, a to je potpuno to isto što i privremeno penzionisanje. — Tako Narodna Prosveta. Odkrito rečemo, da smo se začudili, ko smo čitali navedeni članek, čudili tembolj, ker smo ga čitali v stanovskem glasilu, ki se na ta način stavlja proti lastnim stanovskim interesom.

Oglejmo si poblize argumente, ki jih navaja N. P. v zagovor ominozni naredbi:

Prvi zagovor je ta, da velja naredba v isti meri za vse državno činovništvo in ni za učiteljstvo nikake izjeme. To nam je dobro znano in s tem, da obsega ta naredba vse državno uradništvo, ni krivica nič manjša, nego še večja. Dobro nam je pa tudi znano, da so proti temu protestirale popolnoma opravičeno tudi druge panoge državnih nameščencev.

Drugi zagovor velja finančni blagajni, češ, da bi določeni termin lahko veljal leto dni, ali da se je storilo pač toliko, kolikor se je moglo v sedanjih finančnih razmerah storiti. Drugovi v Beogradu, pustimo to! Slovensko učiteljstvo se dobro zaveda svoje dolžnosti napram državnj upravi, je delalo in dela vsekdar dobro razpoloženje med narodom, ker je to naša jugoslovenska naloga, ki smo si je vedno v svesti. Toda državna uprava naj si išče svojih virov, dohodkov in prihrankov drugod, nikakor pa ne na ta na-

čin, da bi odtrgovala in odščipavala za današnje razmere že itak skromne dohodeke obolelemu učiteljstvu in to v tako občutni meri.

Najbolj zanimiv pa je tretji argument: učna oseba po 6 mesecih še neozdravljena stopi lahko v pokoj. Ali ste pač pomislili, ko ste zapisali te besede? V resnici smo se začudili, da more stanovski tovariš navajati tak argument. Seveda pripada učni osebi po 32 letni službeni dobi polna pokojnina, toda kaj naj stori n. pr. ona s 15—20 službenimi leti, ali celo ona, ki nima še 10 službenih let in torej sploh še ni opravičena do pokojnine. So pa bolezniki, ki absolutno niso ozdravljive točno v 6 mesecih, pač pa v 10 ali 12 mesecih. Zato nikakor ne gre po omenjeni naredbi ukiniti drag. doklad, ki tvorijo danes bistveni del službenih prejemkov. Nasprotno spada oboleli učni osebi, ki ima vsled bolezni izvanredne izdatke, poleg stalne plače še denarna podpora.

S stališčem Narodne Prosvete se absolutno ne moremo strinjati in bomo vsikdar in vselej nazvali tako naredbo kot socialno krivico, in najsi tudi zadene pisca dotičnega članka v Narodni Prosveti samega, na kar gotovo sam niti mislil ni, ker sicer gotovo ne bi s tako rigoroznostjo nastopil proti svojim tovarišem.

Učiteljski Tovariš je prav stvarno in dostojno razpravljalo o tem vprašanju, absolutno ne izzivajoče proti državi.

Bavile so se vse organizacije državnih uradnikov v Sloveniji s tem vprašanjem, a ne z namenom, da bi napravljale slabo razpoloženje proti državi, temveč da bi opozorile vlado na ono točko naredbe, ki je krivična in s katero je državna uprava napravila slabo razpoloženje med uradništvom. Bavila se je s tem komisija za predelavo službene pragmatike v Beogradu in je predlagala ukinjenje te določbe in baviti se bo morala s tem tudi državna skupščina UJU v Zagrebu. —1.

Strah pred šolami v Št. Rupertu in Št. Jakobu na Koroškem.

Na proslavi obletnice plebiscita dne 11. t. m. v Velikovu je bila sprejeta resolucija glede slovenskih šol v Št. Rupertu pri Velikovu in Št. Jakobu v Rožu. Nemški in nemškutarski krogi vedno bolj in bolj čutijo, da bo treba prej ali slej vendarle ugoditi zahtevam Slovencev ter otvoriti slovenske privatne šole.

V resoluciji obnavljajo zaprisego zvestobe in pripadnosti h Koroški in Avstriji, protestirajo energično proti zahtevam »der von der Laibacher slavischen Irredenta inspirierten Abgeordneten Poljanec und Kraiger« glede slovenskih privatnih šol v Št. Rupertu in Št. Jakobu, ker to baje ni zahteva slovenskega prebivalstva; dolžijo slov. poslanca so-krivde na krvoprelitjem, se spodtikaajo nad tem, ker v Jugoslaviji ni privatnih šol in ker je bilo učiteljstvo, pristojno v Avstrijo, izgnano.

Za slučaj, da bi vlada kljub protestu vendarle otvorila šoli, zahteva resolucija namestitev »Kärntner treue, der slovenschen Sprache mächtige Lehrer und Lehrerinnen« (to so najzagrizenejši nemškutariji) in odstranitev šolskih sester. Ako pa bi vlada dopustila, da iz teh šol nastanejo »Trutschulen« (to so narodne šole z narodnim učiteljstvom), tedaj bo »Koroški zvesto prebivalstvo« (nemšku-